

Oratio in die Circ
pe. iij. habita per Reu
theologie magistrū. S
tertiodecimo. Salutis

Postq̄ sumati
est nomē ei? Je
ro cōcipere. Scriptū
lica lectio p̄ br̄ssime:
verū pro illi? dignit
positio Suscipiat igit̄
natus breuia quedā il
tē ⁊ linguā dirigat: ⁊
dñm p̄ nobis hodie c
ratū habeam? Orna
bis interpellātes. Sa
biele ita p̄camur. Euc
diocris pfunditatis
p̄ clemētissime. P̄im
die post illi? admirab
uitatē. Reliquū de im
diuinissimi nois Jes
clamarzio q̄ scolasti
citione ⁊ o agētib? no
enodare p̄positi n̄ri
solā partē asseqm̄ur q̄
tripler nobis dissolu
noxi? nec necessitati
Scdm̄ si x̄ps circūci
it ne vera rep̄hētio p̄
legaliū: an simulatoz
ueniēs patiat̄. Augu
olim nō parua p̄cēio

- 00
- 01
- 02
- 03
- 04
- 05
- 06
- 07
- 08
- 09
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25

67
a
z
ē
*Duplicada en el
tom. I. f. 81.*
ū
te
ge
ni
e
se
nē
n
o
to
ba
ne
it̄
ij
ie
ac
er
ū
i
m
na
ob
it
fu
de
cō
it
ab

67

Oratio in die Circūcisionis dñice in capella dñi nri Sixti pa-
pe. iij. habita per Reuerendū dñm Bernardinū Caruaial artiū ⁊
theologie magistrū. S. d. n. cubiculariū. Anno pōtificatus eiusdē
tertiodecimo. Salutis dñice. M. cccc. lxxxiiij.

*Duplicada en el
tom. I. f. 81.*

Postq̄ p̄sumati sunt dies octo vt circūcideret̄ puer: vocatū
est nomē ei⁹ Iesus: qđ vocatū est ei ab angelo prius q̄ i r̄te
ro cōciperet̄. Scriptū est Luce. ij. **B**reuis est hodierna euāge-
lica lectio p̄ br̄issime: vosq̄ ast̄ itū ap̄loꝝ successores meritissimi
verū pro illi⁹ dignitate ⁊ merito multo erit breuior nra in illā ex-
positio. Suscipiat igit̄ hbētissime clemētia tua ⁊ sacratissim⁹ vr̄ se
natus breuis quedā illi⁹ ⁊ ieiuna cōmētaria. Primūq̄ vt orāt̄ mē
tē ⁊ linguā dirigat: ⁊ audiētū spūs ad fructū oīōis deducat r̄pm
dñm p̄ nobis hodie circūcisuz: passiōis sue p̄mordia ingressū ero
ratū habeam⁹. M̄nas ⁊ piētissimas p̄ces repulsa indignas p̄ no-
bis interpellātes. Sac̄tissimā igit̄ m̄rem itemeratā v̄ginē cū Sa-
briele ita p̄camur. **A**ue. **P**ostq̄ p̄sumati sunt. ⁊ reliq̄. Duo nō me-
diocri⁹ p̄funditatis misteria: sacer hic euāgelic⁹ text⁹ amplectit̄
p̄ clemētissime. Primū de circūcisioe carnis saluator⁹ nri dei. viij
die post illi⁹ admirabilē ⁊ oī pietatis cultu venerabilē t̄palē nati-
uitatē. Reliquū de impositōe publica ⁊ vocatōe solēni salutiferi ac
diuinissimi nois Iesu. De quib⁹ in p̄ntiaz nō tā oratorio nec de-
clamatorio q̄ scolastico more breuis q̄daz dicere institui. De circū-
cisione x̄o agētib⁹ nobis si vniuersa; legalis circūcisiois materiā
enodare p̄positi nri sit: ante nos dies q̄ sermo desereret: q̄re eam
solā partē assequimur q̄ dñicā circūcisioz p̄tingit. In q̄ re p̄blemata
triplex nobis dissoluēdū occurrit. Primū cū xp̄s pctō nō fuerit ob-
noxī⁹ nec necessitati legis subdit⁹: qđ cause ē q̄ circūcidi voluerit
Secđm si xp̄s circūcisus ē: quare ⁊ nos nō circūcidimur. Tertiu⁹ fu-
it ne vera rep̄hēsiō Petri a Paulo in eplā Galathaz de obfusiōe
legaliū: an simulatoria ⁊ disp̄satoria: ⁊ q̄ circa hoc sn̄ia min⁹ incō-
ueniēs patiat̄. Augustini videlz ⁊ Hieronymi: quoz sup̄ his fuit
olim nō parua p̄cēio. **T**ria hec pro capitu intelligētie nre breui ab

soluemus: sub correctiōe tñ bñitudinis tue diue pōtifer ⁊ sacrosctē
Ro. ac vniuersalis mris ecclesie. ¶ In pmo cur xps circūcidi volu
erit: nō facile ē inuestigare diuina iudicia: nec absq; errore poterit
mortalis aīus ī mortal. deo legē necessitatis indicere. Vex quātū
nobis psuasisse potuerūt sacre lre: pueniētissimū fuit xpm octaua
die circūcidi: cū de eo alibi scriptū sit: Bene oīa fecit. ⁊ alibi: Que
dei sunt cōueniētia ⁊ ordiata sunt. ⁊ Anselmī rursuz est dcm: mini
mū incōueniēs deo esse īpossibile. Dicta xpo circūcisiōis dñice cō
ueniētia psuadet et multis. Primū vt circūcisiōe sua veritatē hu
māe carnis se hūisse mōstraret. In quo Manicheū Apolinarē va
lētīnū heresiarchas pfinderet. Manichei siqdē snīa fuit xpm ha
buisse corp⁹ fantastiū. Apolinaris diuinū. Valētini celeste de na
tura q̄te essentie. q̄ oīa luce clari⁹ extirpat: ver⁹ ac naturalis dor
lor circūcise carnis dñice. Flēpe si ver⁹ est dolor qd̄ in infante car
nis cōstrictio oñderat: si ver⁹ est sanguis fluēs put fuit. Quid tu
manichee oī belua ignauior corp⁹ fantastiū ⁊ apparēs tñ xpo in
utiliter machinaris. Quid tu quoq; Apolinaris diuinū: ⁊ diuini
tati cū ea īpassibilis sit cōsubstāiale cōfingis. Quid rursuz Valē
tine de natura q̄te essentie corp⁹ dñicū cōponis cū ea diffinitōe
phoz inalterabilis sit: ⁊ pegrinaz īmp̄ssionū mīme susceptibilis:
quare si dolore afficiē corp⁹ dñicum si circūcisz sanguis humorē
effundit: vex naturale ac et elemētis mixtū adiudicari oportebit.
veritas ergo hūane carnis in xpo circūcisiōe sua vberre mōstra
ta est. Deinde cōueniētia dñice circūcisiōis clarescit: vt circūcisi
ōe sua se fore filiū abrahę: cui semen bñdictōis gentiū repromis
sum est: ⁊ iudeoz frem oñderet. ac iudeis īp̄s excusationē tollere
ne eū reciperēt si foret icircūcizus: q̄si nō esset abrahę fili⁹ ⁊ p̄pha
ille de quo Moyse in Deutero. p̄betarat. Prop̄hetaz suscitabit
vobis dñs de⁹ de medio frat̄ vroz: ip̄m audite sicut me. Et p̄te
rea circūcidi voluit vt legis on⁹ in se sustinens nos a legis onere
liberaret. vñ Gala. iij. Misit de⁹ filiū suū factuz sub lege: vt eos
qui sub lege erāt redimeret. Rursuz circūcizus est: vt obediēdi
virtutē suo nobis cōmendaret exemplo. Cū octaua die circūcidi

62
sicut in lege p̄ceptum est: Infans octo dieꝝ circumcider̄ in vobis
Leuitici. xii. Dies ho octauꝝ circumcisiōis i lege vltra mysticas cās
ad l̄rā; ideo assignatꝝ est: qꝫ vt rabi Moyses egiptius scribit: In-
fans ante octauū diē ita tenellus est ac si in vtero m̄ris existeret.
quare nō mediocre piculū precedētū dieꝝ circumcisiōe subiret. Ce-
remonia quoqꝫ legis obstarēt q̄ vniuersuz aīal ante octauū diem
dño offerri nō pmittunt. vñ Leuitici. xii. Bos ouis ⁊ capra cū ge-
nerata fuerit septē diebꝝ erunt sub vberibꝝ m̄ris sue: octauo die ⁊
deinceps offerri poterunt dño. In circumcisiōe ho xp̄i non obstat
qꝫ pctō non fuerit obnoxius: cōtra qđ circumcisiō ordinabatꝝ. Si-
cut enī sponte sua mortē nr̄am suscepit q̄ est effectus pct̄i nullū in
se habens pct̄m vt nos a morte liberaret: ⁊ spūa l̄ter faceret mori
pct̄o: ita ⁊ circumcisiōez q̄ fuit remediū originalis pct̄i suscepit: ne
quaqꝫ originali maculatꝝ vt nos a iugo legis eriperet: ⁊ in nobis
sp̄ialem circumcisiōem efficeret: vt videlꝫ suscipiendo figurā i ple-
ret veritatē ⁊ gr̄am. In puerili insup etate xp̄s quantū ad exterior
rem cōuersationē in nullo quasi fuit ab alijs puulis iudeoz segre-
gatus. Nec decuit legistatorē vt Crisosto. inquit in principio na-
tiuitatis sue legeꝝ ferre ⁊ ab alijs exterius segregari. Vñ ⁊ libellus
de infantia saluatoris: qui cōplura miracula infantie xp̄i p̄scribit
tanqꝫ apocriphus ⁊ insup ab hereticis cōfictus nō recipit: prout
scribit Gelasius papa. ⁊ habetꝝ decre. di. xvi. sancta Romana. et ex
eo p̄sertim nō recipit qđ Job. ii. enarrato miraculo p̄uersionis aq̄
in vinū facto post baptisma saluatoris āno vltra q̄ trigesimo eta-
tis sue scribit: hoc fuit initium signoz. i. miraculoꝝ q̄ fecit Iesus
Ad litterā ergo xp̄us in puerili etate circumcisiōez ⁊ omīa legis
p̄cepta ad vnguē vsqꝫ seruauit. Ad perfectā vero etatem dedu-
ctus ostendere se debuit dñm legis ⁊ sabbati: legemqꝫ vsqꝫ ad ip-
sum positam extitisse. vnde ⁊ tunc in aliquibus supra legem ope-
ratus est: sicut patet in obseruatione sabbati: in tactu leprosi ⁊ cō-
siliis. fuit ergo cōuenientissimuz xp̄um octaua die circumcidi:
qđ primo loco querebatꝝ. Si vero circa hoc curiosius queratꝝ: quid
ergo de prepucio circumcise carnis dñice. Nonnullis est visuz hoc

xpm resurgente reassumpsisse: eo q̄ tanq̄ ad veritatē nature huma-
ne ⁊ integritatē ptinēs cū xpo resurgere debuit: licz cicatrix in sig-
nū victorie in manib⁹ pedib⁹ ⁊ latere remāserit. Qd̄ vero aliq̄ di-
cūt in laterana basilica vel a⁹s pro reliq̄is obfuarī Solēt isti r̄nde
re illud nō esse xpi p̄puciū sz de aliena materia in illi⁹ similitudinē
mirabiliter formatū: ⁊ diuina institutiōe ⁊ p̄uilegio deuotiōi fideliū
derelictū. Sicut ⁊ caro xpi diuersis loc⁹ pro reliq̄is obseruat̄ q̄ nō
xpi caro sz mirabiliter formata ⁊ ad deuotiōz fideliū in figura ⁊ lo-
co accidētū panis p̄secrati relicta est. Ab alijs tñ pie credit̄ vt re-
fert Comestor: in quadā notula: p̄puciū ip̄m dñicū ab angelo ī tē-
plo hierim delatū esse Carolo magno ⁊ ab eo Hq̄sgrani positū: et a
Carolo caluo delatū Carosiū: ⁊ Jacob⁹ de voragie ⁊ Guil. durati
referūt illud inde in orbē trāsportatū: ⁊ veneratissime ap̄d latera-
nū locatū esse: qd̄ ⁊ versus ibidē attestari vident̄. Ecclesia quoq̄
hoc idē innuit stationē die circūcisiōis apud lateranū instituens
singulis quoq̄ ānis hāc sacratissimā reliquiā cū ceter⁹ illi⁹ basili-
ce statut⁹ t̄pibus pp̄o adorādaz oñdens. Nec incōueniēs magnuz
esset si xps resurgēs p̄puciū nō reassūpserit. qd̄ enī nō facit diuersi-
tatē viuēt⁹ a seip̄o nec defectū nō facit ī resurgēte p̄puciat⁹ idē est
bipl̄i circūciso viuēs: ergo resurgēs. nec defectuosus a seip̄o viuēs
nō ergo resurgēs. potuit forsan ergo xps resurgere circūcissus. Qd̄
si ē: sequeret̄ quoq̄ inde maior ⁊ incōueniēs materia p̄fusionis iu-
deoz: vt. s. videāt in extremo die fr̄z quē nō receperūt: ⁊ ī quē du-
rissime pupugerūt: qd̄ tu quoq̄ diue Sixte oliz dū cardinea polle-
res infula: mirū imodū psuades in eo codice heroic⁹ laudib⁹ ac ce-
leberrimis hono:ib⁹ extollēdo: quē de dñico sanguie paulo. i. p̄-
decessori tuo dedicasti. vey hec a⁹s ad plenū discutiēda erunt. De
sanguie quoq̄ circūcisiōis xpi: vtrū reassūptus sit: de p̄pucio igi-
t̄ dñico qcquid sit: deo cui⁹ est relinquam⁹ iudiciū. verū de priā. q̄
cur xps circūcidi voluerit satis sit dictū. ¶ Scdo loco dubiū fuit
Ebionis ⁊ Eberithi: Si xps circūcissus ē: quare ⁊ nos nō circūcidi-
mur: cū scriptū sit: Exēplū enī dedi vobis. ⁊ Ambro. dictū existat:
Ois xpi actio n̄ra ē instructio. Grego. quoq̄ in dyalogis: Redē-

ptor n̄ per mortale corp⁹ omne qđ gessit hoc nobis in exēplo pre-
 buit. Nec mediocre fomētū Ebionis intelligētia sacre l̄re prestite-
 rūt. Scriptū est enī de circūcisiōe Gen. xvii. Erit pactū meū in car-
 me v̄ra in fedus eternū. Eternū autē est qđ nullo fine claudit. Si-
 ne fine igit̄ duratura est circūcisiō. 7 Baruch. iiii. De lege Moyſi
 hic est liber mādatoꝝ dei 7 lex que eternū pmanet. Et sa' uatoꝝ n̄
 Math. v. Nō veni soluere legē s; adimplere. Quedā etiā de lega-
 lib⁹ sub lege gr̄e p̄cepta sunt custodiri. vñ actuū. xv. In tertio hie-
 rosolimitano cōcilio institutū est: vt abstineatis vos ab imolatis
 suffocato 7 sanguīe. Possunt ergo legalia sub euāgelio seruari si-
 ne cr̄e put Ebionite p̄tēdūt. Rursuz hoc tpe ap̄loꝝ fuata legunt̄
 nō solū a Petro ap̄lo circūcisiōis: vey 7 a Paulo maḡo gētū. Vñ
 actuū. xvi. Circūcidit timotheū. 7 xviii. in theucr⁹ comā sibi naza-
 reoꝝ more totōdit. 7 xxi. Purificat⁹ s; legē itrauit tēplū 7 hostias
 obtulit. dein manēt hodie mlt̄a legalia: de quib⁹ dec̄atio: oblatō
 thurificatio: 7 q̄si oēs sacerdotales vestes ve. institutōis; Victus
 quoq; 7 rit⁹ azimoz in eucharistia. multa p̄terea de iudicialib⁹ in
 diuersis mūdi p̄tib⁹ sub xp̄o fuant̄. sicut p; de taliōe 7 q̄drupla pe-
 na furti cū silib⁹. Ultra hec q̄si euaginat⁹ ensib⁹ rōib⁹ etiā pugnāt
 Ebionei: apud deū nō est trāsmutatio: ego de⁹ 7 nō mutoz. Mala-
 chie. iij. Dui⁹ autē signū esset p̄oris p̄cepti reuocatioꝝ alteri⁹ substi-
 tutio: p̄cepta ergo legalia nō sunt reuocata s; durāt. Demū opini-
 one sua forti⁹ insurgūt. Lex nō reuocat̄ nisi p̄ supioꝝ vel eq̄lez cō-
 dēti. Lex autē circūcisiōis a deo data ē de quo nemo fidelis abigit
 nec inuenit̄ ab eodē reuocata nec veteri nec in nouo testō. Si oēs
 hincide vtriusq; legis p̄tinetiā p̄scuteris: nō est igit̄ reuocata sed
 durat. His 7 alijs p̄tēdit Ebion veterrim⁹ ac impiissim⁹ heresiar-
 cha circūcisiōnē cū baptismo: legē cū euāgelio fuari oportere. Aut
 saltē si nō necessaria legalia sub gr̄a esse tñ indifferentia: q̄si ea ser-
 uare nō sit cr̄iale. Dabuitq; p̄chdoloꝝ tēpestare n̄ra diuersis puin-
 cijs nōnullos sue impietatis p̄sortes. Vey quātū facultas dabit̄ ac-
 toꝝ deo paucis enitar oñdere quātū hec sn̄ia a xp̄iana fide discre-
 pet: quātūcūq; ceter⁹ errorib⁹ 7 heresibus q̄ ammodo in ecclia dei

surrexerūt: maior turpior et abhominabilior cēsenda sit. vbi p̄sideratō
ne dignū est p̄cepta legis veteris triphariā partiri. Alia q̄dē dcā
moralia. Alia ceremonialia. Alia rursuz iudicialia. P̄cepta mora
lia ea sunt q̄ de morib⁹ naturalis rō bñ instituta edocet: q̄lia sunt
decē p̄cepta decalogi: et quedā ad ea reducta. Sicut illd̄ Leui. xix.
Corā cano capite surge et honora p̄sonā senis et filia. q̄ sparsim co
dex ve. institutōis p̄tinet ceremonialia: sūt determinatōes p̄ceptoz
p̄rie tabule in cultu diuino: et ordinatōes quedā ad hoc figurales
et mystice: significātes futurū xp̄i aduētū et ipsi⁹ venerāda misteria
q̄le hoc circūcisiōis mādātū: et illud imolatōis agni pascalis: aziv
moz rit⁹ et filia. Judicialia x̄o sunt determinatōes p̄ceptoz sc̄de ta
bule: et p̄ceptōes quedā ordinate ad regimē cōpositiōis et pacē illi⁹
p̄pli israel: q̄le illud taliōis cum sibilibus. Cū ergo q̄rit: vtrū legalia
sub xp̄o cessauerint. Nō est nobis q̄stio de moralib⁹: cū ea sicut pre
cepta nature nō legis durēt q̄diu et natura durat. Jura enī natu
ralia impmutabilia sunt: in Ethic. v. vñ et ea sub xp̄o nō tāq̄ legis
Moyse s̄z tanq̄ nature p̄ceptōes obligāt. Est ergo q̄stio de cerimo
nialib⁹ et iudicialib⁹: de q̄bus itez indubie p̄stat oīa cū lege cessas
se. Legis aut̄ mutatōz p̄phica: euāgelica: et aplica aucte cōcludaz.
In p̄mis occurrit illd̄ Jere. xxxi. feriā domui israel et domui iuda
testm̄ nouū: nō s̄m pactū qd̄ pepigi cū p̄ribus v̄ris qd̄ et irritū fece
rūt. et reliq̄. vbi euidentissime Jere. legis mutatōz p̄dixerat affutu
rā: put ex ipsis quoq̄ p̄pheticis verbis apl̄s Hebre. vii. efficacissī
me argumētatus ē. Alit enī apl̄s dicēs p̄pha: feriā testm̄ nouū ve
terant p̄ri. i. oñdit p̄cedēs testm̄ esse vetus. verū si vet⁹ est finien
dū est. vñ et subdit. Omne enī qd̄ antiquat et senescit p̄pe interituz
est. In euāgelio quoq̄ Math. xi. Saluator n̄r p̄pheta ille magn⁹
quē moyses audiendū et imitādū predixerat inqt. Lex et p̄phe vsq̄
q̄ ad Job. hoc ē ministerio Jo. impleto. Vñ Aug. in q̄onibus no. et
ve. te. hāc legē dicit saluator vsq̄ ad Jo nō vltra seruādā. Sic enī
data est vt cōpleto tpe cessaret. Nec enī fuit ab initio s̄z ad tēpus
ex cā data: vt veniēte tpe plenitudinis et veritatis cessaret lex figu
ralis. et Jo. xix. de cruce saluator inq̄iēs: Cōsumatū est. Quid nisi

cōsumationē legis ⁊ pphetarū plenitudinēq; ac rursuz euacuatio
 nē insinuat. Quidq; q; velū templi scindit mediū nisi reuelationē
 vmbre legalis substituta euāgelica luce ptendit. Aplicis vero te/
 stimonijs de euacuatiōe legis: scripture canonice plene sunt. Ue/
 rū vt de multis pauca referā: occurrit illud imprimis qd de lege
 Moyfi Roma. vii. scribit. Nūc soluti sum⁹ a lege mortis in q̄ deti/
 nebamur: vt seruiam⁹ in nouitate spūs nō in vetustate lre. et Col/
 loceñ. ij. Nemo vos iudicet in cibo ⁊ potu: aut in pte diei festi: aut
 neomenie: aut sabbatorū q̄ sunt vmbra futuroꝝ. Et rursuz tota epī/
 stola Galatharū caplis sex. ⁊ Hebreorū tredeciz cōprehēse: nihil ali/
 ud oppugnāt q̄ eorū heresim in pncipio nascētis ecclesie pollulātē
 qui legalia sub xpō ad salutē necessaria rapti sunt. Vñ Gala. c. iij
 Insensatos ⁊ fascinosos inuehit: qd ad legalia pseudo aploꝝ mo/
 nitione redierint. ⁊ c. iij. inquit. Cū cognoueritis deū quō cōuer/
 timini iterū ad infirma ⁊ egena elemēta quib⁹ denuo seruire vul/
 tis. Hec autē appellat sacra legalia. sup quē locū Hiero. hoc ideo di/
 cit ap⁹ us: qz legis obseruātia cui dediti tunc erāt erat pctm̄ pene/
 par seruituti idolorū: cui ante cōuersionē seruiērūt. Denuo autē di/
 cit vt ostendat q; nō distat lex post xp̄m ab antiqua idolatria. Et
 Galatharū. ii. Petrus a Paulo de obseruatiōe legalium rephendit:
 qz vt inquit: rephensibilis erat: nec ambularet ad veritatē euāge/
 lij. Erit ergo cōtra euāgelicā veritatē post passionē dñicā obfua/
 re legalia. Rursuz Galatharū. v. admonet: State ergo ⁊ nolite ite/
 rū iugo seruitutis cōtineri. Ecce ego Paulus dico vobis: qm̄ si cir/
 cūcidim⁹ xp̄s vobis nihil pdest. Deinde Hebre. ep̄la quasi p totū
 conat̄ oñdere legis impfectionē: euāgelij pfectissimā dignitatez:
 illiusq; figurālē euacuatiōz: isti⁹ substitutionē oportunā ⁊ pleniss/
 simā. vñ Hebre. vii. Cū oñdisset ap̄ls sacerdotiū leuiticū euacuatū
 fuisse ⁊ illi in xpō eternū sacerdotiū successisse iux ordi nē melchi/
 sedech substitulit. Trāslato autē sacerdocio necē ē vt legis trāslatio
 fiat. ⁊ post pauca subnectit: Reprobatio at fit pcedēt mādati. i. le/
 gis moyfi ppter ifirmitatē ei⁹ ⁊ vtilitatē. nihil. n. ad pfectū addu/
 xit lex. Rursuz actiū. c. xv. Cōgregata ē tertia sinod⁹ hierosolim̄is

aploꝝ ⁊ senloꝝ sup altercatiōe maria iudeoꝝ ⁊ gentiū que celebra
ta ē anno. xiiij. post passiōē dñicaz. qua finita Petr⁹ ap' s Romā
cōmeauit put Comestoz scribit. fuitq; inibi cōciliaris q̄stio: vtrū
opo:teat fideles sub xp̄o circūcidi ⁊ obſuare legalia. Et mult' hīc
inde deductis Petr⁹ ⁊ Jacob⁹ ⁊ vniuerſa ecclia diffiniuit spūi scō
⁊ ſibi videri fideles nō eſſe circūciſiōi arctādos: nec ceter' ceremo
nijs legalib⁹ ſeruitut'. Cōſtat igit' clariffime ppheticis euāgelicē
ap'licis: p̄mis quoq; illis cōciliarib⁹ documētis legalia poſt xp̄um
ſeruāda nō eſſe: qđ ⁊ rōe monſtrañ. Vniuerſa ſacrā oblationes ſa
crificia ⁊ p̄cepta legalia fuere figuralia ⁊ ſigna pnoſtica aduētus
miſſie. Vñ ⁊ rabi Moyſes li. directōis ppleroz. legē ⁊ pphas ad
dies meſſie ſolū eloqui oñdit. Iſidorus quoq; in p̄ncipio leui: oīs
hoſtiay illa diuerſitas xp̄i hoſtiā p̄ferebat. ⁊ Hebreoz. x. vmbra hz
lex futuroꝝ. j. Corint̄. x. Oīa in figura cōtingebāt illis. Auguſt.
quoq; in. q. no. ⁊ ve. te. edocet vniuerſuz ſtatū ppli iſrael fuiſſe fi
guralē. Adueniēte aut' veritate ceſſare debet vmbra ⁊ figura. Vñ
ap' s. i. Corin. xiii. Adueniēte qđ pfectū eſt euacuabit' qđ ex pte. i.
imperfectū ⁊ figurale eſt. Et hoc eſt qđ Aug. dicit ⁊ fauſtū. Jā xp̄s
nō pmittit' nāſcitur' ⁊ paſſur' qđ illa ſacrā quodāmodo p̄ſona
bāt: ſz annūciat' nat' ⁊ paſſus q' hec ſacrā q' a xp̄ianis agunt' iaz p
ſonāt. Legalia ergo adueniēte xp̄o ceſſare debuerūt: imo qđ apli
us eſt poſt paſſionē dñicā nō ſolū fuerūt mortua. i. nō neceſſaria
ad ſalutē: verū etiā ſunt mortifera. i. obſeruatorib⁹ ſuis mortē ſpū
alē inducētia. qđ ex eo pz. Qui diceret xp̄m v̄tuz nō veniſſe factē
quoq; hoc ip̄m pteſtaret' ⁊ cōtēderet: nōne grauiffime delinqret:
fediffima hereti maculat'. nemo niſi rōis ignar' ambigit. Circū
ciſio ⁊ cetera legalia figurāt xp̄m v̄tuz nō veniſſe. Quicūq; igit'
hodie circūcidit' ſabbatizat pascalē agnū imolat: dicit ⁊ factis pte
ſtat' xp̄m v̄tuz nō veniſſe: hīc igit' tanq; grauiffima hereti no
tat': impiſſim⁹ ac nefandiſſim⁹ cēſendus ē. qđ ſi forſan hec faciēs
verbis tñ dicat xp̄m iam veniſſe. Cū verbis facta p̄ria ſint: factis
potius q̄ verbis in moralib⁹ ⁊ materia religiōis ſtat'. Quo fit vt
his bñ pueniat illud ap'licū: Cōfitem' ſe noſſe deū: fact' aut' negāt

vsq; ad diuulgationē euāgelij. quo tpe pueris ex iudaismo licitū
erat si uellet uti legalib; mortuis. nō quidē in ipsis ponētes spes q̄
si alicui; virtutis essent: aut q̄si sine eis gr̄a xp̄i nō sufficeret ad salu
tē s; ppter quādā legis veneratōz: ne oīno uiderēt lex vet; fuisse
reprobāda si statī quasi idolatria fugerēt. ⁊ sic m̄r sinagoga dedu
cerēt ad tumulū cū honore. Tertiu; x̄o tps currit post euāgelij di
uulgationē vsq; ad in sempiternū: sub quo legalia ⁊ mortua sunt:
⁊ grauissime mortifera. de quo Aug. ad Hiero. legalia quidē uelut
defuncta corpa ncc̄io deducēda erāt quodāmodo ad sepulturam.
nec s̄latoz s; religiose. Ad autē deserēda cōtinuo uel inimicōz ob
treatatōibus tanq̄ canū morsib; exponēda. Deinde autē illis cum
suo honore sepultis q̄squis xp̄ianoz q̄uis ex iudeis sit ea s̄lter
celebrare uoluerit: nō erit pius deductoz uel baiulus corpis ad se
pulchrū s; ipsi; sepulture sacrilegus uolator. Hec est igit̄ Augu
stina quā cōis n̄roz sapiētū scola comitat̄: ex eo signāter q̄ in apli
cis dictis ⁊ factis ⁊ p̄sertim scriptis nihil vnq̄ s̄latoz aut fictō
nis esse p̄tendūt. Precise autē ⁊ p̄ctualiter suputatiōe annoz ⁊ mē
siū diffinire q̄n istud tertiū tēpus incipet sub quo legalia uniuersaliter
tā de gentib; q̄ de iudaismo cōuersis fuere mortifera: nō
est facile inuenire: nec illud sacre l̄e tradiderūt. Historica enī scri
ptura nō p̄ducit ecclesiā, ultra quintū Heronis annū: uidelz nō ul
tra trigēsimū a passiōe saluatoris: ⁊ toto illo tpe iudei pueri obser
uare legalia: q̄d ⁊ aīs licuit: ut p̄z ex q̄rto Hierosolimitāo p̄cilio
de quo actuū. xxi. Nec credūt q̄ hec accuratī; rimatī sunt legalia a
iudeis fuisse omīssa vsq; ad euerzionē hierl̄m ⁊ dispersionē iudeoz
cū gentib; tūc enī cōformarūt se gētibus inter quas fuerūt disps̄
de; etiā p̄ ap̄los uel eoz successores determinato tpe simplr phibu
it legalia obsuari a fidelib;. Uex hoc tps scriptura canōica p̄cise
nō tradit: cū ad illud tps nō deuenit. Eusebi; tñ cesariēn̄ li. ij.
ecclesiastice h̄sto. c. xxix. enarrat; ⁊ repullis opinionib; Ebionis et
Cherithi: q̄ quasi ap̄oz tpe exorte ⁊ exticte sunt. Subdidit hec de
illis heresib; q̄ tpib; memoratis a uitate declinātes cito extincte
sunt retulisse sufficiat. magister Alexāder de Hles doctor solēnis

tertia pte sūme dicit post illā aplicā scripturā Gal. v. Si circūcidi
 mini xp̄s nobis nihil p̄dest. Tertiū hoc t̄ps̄ icēpisse quo vniuer
 saliter legalia fuere mortifera: v̄q̄ hoc nō satis p̄stat: eplam enim
 Galathaz ap̄ls scribit ab Epheso iux̄ argumētū Hiero. Ap̄ls autē
 postq̄ a mileto discedēs: vbi ad se vocat̄ ephesijs dixit: Nūc scio
 q̄ ampli⁹ nō videbitis faciē meā. Actū. xx. Accessit hierosolimaz
 cōgregato. iiii. cōcilio ap̄loꝝ ⁊ senioꝝ. Actū. xxi. vbi ⁊ ip̄e obfuauit
 legalia: ⁊ alijs iudeis seruari p̄missa sunt put narrat Comestor.
 nō ergo post tertiū hierosolimitā. cōciliū vt aliqui dicūt: nec post
 redargutionē Petri a Paulo q̄ fuit statī post tertiū cōciliū: quasi
 eodē anno vt Comestor voluit: nec post scriptā eplaz Pauli ad Ga
 la. cepit imēdiate hoc tertiū t̄ps̄ quo legalia fuere vniuersalr̄ mor
 tifera. Cepit igit̄ post. iiii. cōciliū qd̄ vt ex scriptura actū ⁊ additi
 onib⁹ Comestoris p̄stare poterit vltra q̄ anno. xx. a passiōe dñica
 celebratū est. sed quō p̄cise ceperit scriptura nō tradit. Sat̄ est tñ
 hoc quasi in p̄ncipio nascētis ecclesie fuisse diffinitū et pro heresi
 dānatū obfuaare legē cū euāgelio: hodie quoq̄ esse ⁊ reputari dā
 natissimā heresiz oīm fere maiorē que hacten⁹ in ecc̄lia dei surre
 rerūt. Ad obiecta vero Ebionitaz ex sup̄inductis patebit solutio.
 Ad p̄mū de exēplo ⁊ inuitatiōe xp̄i Rñ. oīs actio xp̄i instructio et
 doctrina n̄ra est. nec tñ oīs ei⁹ actio a nobis est imitabilis put in
 actiōe miraculoꝝ cōstat. In circūcisiōe x̄o xp̄i de mult⁹ erudimur
 de hūilitate videlz obediētia ⁊ vitate carnis dñice: deq̄ legē eua
 cuatiōe. V̄q̄ hec actio xp̄i a nobis nō est imitabilis: cū ⁊ voce sua
 euacuatā legē audierim⁹: ⁊ nos a xp̄o euacuatos si legalibus vta
 mur aplicā tuba iūstructi sim⁹. Ad scōm ⁊ tertiū cū scriptura dicat
 circūcisiōnē ⁊ legē dari ineternū. Rñ. ineternū data est circūcisiō
 pro se vel equiualeti sustituto ⁊ signato videlz baptīsmo. ⁊ s̄c̄e de
 lege pro euāgelio. Aut eternū scriptura sepi⁹ accipit pro lōgo tpe
 sicut illud: colles eterni. ⁊ illud ineternū ⁊ vltra. ⁊ illd̄ Josue. riii
 terra quā calcauerit pes tu⁹ erit possessio tua ineternū. Ad q̄rtuz
 xp̄s i hoc legē ipleuit q̄ moralib⁹ p̄cept⁹ p̄silia apposuit ⁊ ea p̄fectū
 us lucidauit ⁊ figur⁹ ceremonialiū veritatē deduxit: ac ea i seip̄so

suscepit. Ad quintū illa ep̄la ꝑciliij tertij quātū ad abstinentiā for-
nicatōis fuit ꝑceptorā 7 ꝑpetuo obligat. quātū ad abstinentiā alio
rū ciboz legaliū fuit ꝑuisoria ad tps ꝑpter mutuā societate iude
orū 7 gētiū ꝑseruāciā. Interdū enī amic⁹ vel soci⁹ ab aliqb⁹ cibis
7 reb⁹ abstinet nō tā ꝑpter se q̄ ꝑpter socij abhoiatiōz. Ad sextū
ꝑro illo medio tpe iux̄ Aug. licebat de iudaismo ꝑuersis obseruare
legalia: ne lex ad statū velut idolatria inhiberet. Ad septimū illa
oīa hodie manēt 7 obligāt: nō tanq̄ legis sz grē 7 noui institutio
nis ꝑcepta. Ad octauū nō ex mutabilitate ꝑcipiētis sz ex ꝑrudētis
dispēsatiōe ꝑtingit q̄ diuersa ꝑcepta diuersis tꝑibus accōmoda ꝑ
ponat: sicut ē in ꝑposito. Ad vltimū dñs ipso facto reuocauit cir-
cūcisionē ad īplens in se q̄ in figura ꝑceperat obseruandū. vñ in
passione dixit: cōsumatū est. determinatiōe quoq̄ spūs scī quantū
ad gētiles ꝑuersos ꝑceptū de circūciliōe reuocatū est in tertio ꝑci-
lio Actū. xv. quātū aut ad iudeos supponit aliqñ simplr reuoca-
tū: ita vt hodie nō sit indifferēs: sz tēpus reuocatōis nō fuerit ꝑ-
cise traditū. Et inductis ꝑstat scōe q̄ois absolutio: vñ videlz nos
circūcisiōe carnali xꝑm circūcisiuz nō imitemur. ¶ Tertio loco q̄
rebat: fuit ne vera rephēsiō ꝑetri a paulo in ep̄la Gala. de obser-
uatione legaliū: an dispēsatiua 7 simulatoria. Hay rerū ꝑorphiri-
us xp̄iane religiōis nefandissim⁹ hostis suaz scripturarū implet
volumina: ac inter cetera q̄ fedissime obicit lris sacris 7 ecclie scē
dei: hoc vnū reticendū nō durit. Sic enī ꝑncipes nros sibi inuicē
inuidia affectos: seq̄ scriptis etiā pueriliter ꝑūgere. Unde in ꝑe-
tro errorem dānat: cui⁹ rephensibilē paulus inquit: in paulo ꝑoꝑ
cacitate 7 rephensionis iactantiā condēnat. Huic igit̄ morbo ali-
qui de ꝑrimis nostris mederi volētes: dixerūt ꝑetrū illū a paulo
increpitū nō fuisse ap̄loꝝ ꝑncipē sed vnū de septuaginta duob⁹
qui eo nomine dictus est. Verū hec sententia ex ipso scripture ser-
rie elidit̄: hunc enim ꝑetrū quem paulus arguit appellari dicit
cephan q̄ interpretat̄ caput: quo nomie ap̄loꝝ ꝑncipēs a xꝑo do-
natus est: huic quoq̄ asserit creditū esse euangeliuz circūcisiōis
vti 7 sibi ꝑꝑucij: quare hunc ap̄loꝝ esse ꝑncipē oēs intelligūt. ve

rū Origenes Apolinaris Laodiceus Didimus Eusebius Emis-
 semus Theodorus Heraclotes et alij antiquiores greci: quos etiam
 Hieronymus in cōmētarijs eplē Galathay imitatus est: ut Porphi-
 rii vanitatē depellāt solēt dicere Petrū nihil rephēnsibile cōmīssisse
 qui nō veritate s; simulatiōe quadā prudēti: ut iudeos lucriface-
 ret legalia obseruauerit: quōd et Paulū sepi⁹ egisse actus aploꝝ deno-
 tāt. Nec eū Paulus vere rephēderit cū eadē parte laborauerit. S; cō-
 sulto prudēterq; dispēsatiōe et cōicatiōe aploꝝ actū esse. hic ut se
 subtraheret agētibus obfuaō legalia: quo alteri materiā digne
 rephēnsiōis pberet. Alter x̄o publice et in faciē illi resisteret ut gē-
 tiles: quoz erat ap̄lus lucrifaceret: quodq; in Petro rephēnderet:
 rephēnsibili⁹ in seipsis indicarēt. In hoc igit Hieronymus magnā
 nostroz principū prudentiā cōmendari arguit: nō liuorē: nō erro-
 rē: nō peccatē ut blasphemus Porphiri⁹ argumētatus ē. Augu-
 stinus sacraz l̄raz venerator insignis religiōis pugil indefessus: hec
 Porphiri⁹ irritamēta cōtemnit: nec ut his abunde satisfaciat: ma-
 iorib; se incōmodis artari pmittit. Opinā enī Petrū a Paulo ve-
 re nō simulatorie fuisse icēpitū: ad id tñ nō liuore s; euāgelice li-
 bertatis zelo adductū: et vere aliquid rephēnsibile pmīssisse Petrū
 cōsortesq; opiniōis sue Ambrosiū et Ciprianū. enumerat et Paulū
 sup oēs testē interpellat: qui in p̄ncipio narratiōis sue Galathay
 primo: verū se scripturū etiā iuramēto astrinxerat pmittēs. Que
 aut scribo vobis: ecce corā deo qz nō mentior. et sequit ca. ij. Cū au-
 tē venisset Petrus Antiochiā in faciē ei restitit qz rephēnsibilis
 erat. Prius enī q̄ venirēt quidā a Jacobo cū gentib; edebat. cum
 aut venissent subtrahēbat et segregabat se: timēs eos qui ex circū-
 cisione erant: et simulatōi eius cōiūnerūt ceteri iudei. Sed cum vi-
 disse qz nō recte ambularet ad veritatē euāgelij dixi cephe corā
 oibus: Si tu cū iudeus sis gētiliter viuīs et nō iudaice: quō gēres
 cogis iudaizare? reliqua his x̄bis p̄dicator veritatis Paul⁹ cui
 dēter oñdit: et Petrū aliqd nō recte egisse: et a se vere nō simulato-
 rie fuisse rephēsum. quōd Augu. modis oibus vep esse ptendit: ne
 in sacr̄ l̄ris mēdaciū aliqd esto officiosuz admittēdū sit. Solis enī

vt Augustini ad Hiero. verbis utar: illis scripturarum libris q cano-
nici nuncupant didisci huc timore honorēq deferre: vt nullū eo-
rū auctore scribēdo errasse aliqd firmissime credā. ⁊ alibi inquit
Si enī ad sacras lras admissa fuerit: vel officiosa mēdacia: quid ī
eis remanebit auctis q tandē de scripturis illis snia pferat: cui⁹
pondere p̄tentiose falsitatē subruat improbitas. Statiz enī vt ptu-
leris si aliter sapit q cōtra nitit dicit illud qd pbatū fuerit hone-
sto aliquo officio scriptore esse mentitū. Ubi enī hoc nō poterit di-
cere si vbi aplm etiā sub iuramēto veritatē scribentē Petrū esse rep̄-
hensibilē: nec ābulare ad veritatē euāgelij id officioso aliquo ho-
nestoq mēdacio credam⁹ ⁊ affirmemus scriptū hec Aug. In satisf-
faciēdo igit irritament⁹ Porphirij in a te⁹ duoz incōuenientiū
labi videbimur: quoz alte⁹ graue: alte⁹ leue est. Leue si Aug. seq-
mur videlz Petrū etiā post p̄firmatōz s. s. aliqd nō recte egisse. gra-
ue si Hiero. imitemur Paulū videlz in scriptura canonica cui⁹ ps
est ep̄la Salathay silatione ⁊ officioso quodā mēdacio scripsisse.
Hoc scdm ita graue ē: vt vniuersuz robur sacraz scripturaz ener-
uet. Illud primū ita leue ē vt scriptura incōueniens nullū reputet
Nam ⁊ Job. post cōfirmatōz s. s. de seipso ⁊ alijs scribit. Si dixerī-
mus q pctm nō habem⁹: nosip̄os seducimus: ⁊ veritas in nobis
nō est. In hoc igit Petr⁹ aliquā saltē leuē ⁊ venialē culpaz p̄xit: nō
quidē in eo q legalia obseruauerit illo tpe ante diuulgatiōz euā-
gelij: quo sibi ⁊ Paulo ⁊ alijs de iudaismo p̄uersis licebat. Sed in
hoc q carnaliter nimīū cōdecēdebat iudeis: ⁊ minus caute apud
Antiochiā se habuit in legalīū obseruātia: ita videlz q gētiles ex-
emplo suo ad eoz obseruātia quasi necessariā duci viderent. Hec
est nota: hec est culpa venialis saltē quā in Petro vt August. vult
Paulus obiurgat. In qua re habuit Aug cōplures sue snie imita-
tores. Possibile nanqz fuit aplos in dictis ⁊ factis suis vt homies
aliqñ errasse. Nullus tñ aplus vel p̄pheta in quantum scriptor ali-
cuius partē scripture sacre aliquo modo errare potuit: alias tota
suspecta redderet. Hec igit de tertio p̄bleumate ac de circūcisiō-
nis materia quā p̄ma istius orionis pte explicandā sumpsim⁹. satē

sint dicta. ¶ Fuit pars altera orōis nre de impōne noīs Jesu: de
 q̄ in euāgelio vocatū ē nō mē ei? Jesus qđ vocatū ē ei ab anglo p̄f
 q̄ in vtero cōcipere. Nepe vti circūcisiōis rit? cepit ab abraā. ita
 z i circūcisiōe noīs impositio ab eodē orta est. Qui enī primo di
 ctus est Abrahā hoc est pater excelsus: circūcisiōe sua a dño me
 ruit appellari Abrahā hoc est multarū gentium pater. Gen. xvij.
 Abinde igit̄ apud hebreos inoleuit: vt nascētibus paruulis ante
 octauū circūcisiōis diem noīa nō imponerent: quasi nedū esse
 ceperint. qui spūale esse cōsecuti non sunt: quē mozem z euangeli
 ca religio in paruulis suis ante sacrū baptisma custodit. Octauo
 igit̄ die a natiuitate sua temporalī circūcidit̄ puer ille benedi
 ctus: celi z terre dñs: ac nominat̄ Jesus: vt oēm legalem iusticiā
 impleat: Nec alio noīe vocari debuit: qui tale munus ḡe a deo ac
 ceperat: vt per ipsum z in ipso saluarent̄ oēs. Jesus nempe salua
 tor interpretat̄. Ipse enim saluū faciet pp̄m suū a peccatis eorū
 interpretatiōe angelica Mathei. j. Hoc est igit̄ qđ Esayas de mes
 sie noīe prophetarat: vocabit̄ tibi nomen nouū qđ os dñi nomi
 nauit. Noīauit quidē z xp̄o nomē imposuit os dñi angelico vide
 licz ministerio p̄t in reliquis dei apparitiōibus cōstat. Nouū aut̄
 nomē Jesus ideo dictū est qđ in ea vbertate z p̄fectiōe qua xp̄o cō
 uenit nulli vnq̄ alteri impositū est: nec in futuz imponet̄: lz enī
 aliq̄ ante xp̄m hoc noīe dicti sint: quib? z rō noīs quantū ad ali
 quā particularē z tpalem salutē quā attulerūt cōpetebat. Sicut p̄
 de Jesu naue successore Moyli qui terraz p̄missionis intravit et
 pp̄lo partitus est: z de Jesu filio iosedech qui cū Sorobabel scđo
 edificauit templū. z de filio sirach qui Ecclesiasticū scripsit: et in
 multis pp̄m erudiuit vtz scđm rationē spūalis vniuersalis z ple
 nissime salutis nomē Jesus ita est xp̄o pp̄riū vt nulli alteri cōue
 niēs sit. Solus enī vere z anthonomatice d̄r Jesus. i. saluator qui
 sol? vere spūaliter vniuersaliter z excellentissime saluauit. Hac igit̄
 tur cōsideratiōe nomē Jesus dcm̄ est eē nouū cōueniētissimeq; xp̄o
 ipositū. Nec ob. qđ Esay. vii de messie noīe scribit: vocabit̄ nomē
 ei? emāuel. z viij. voca nomē ei? accelera spolia d̄trabe festia p̄ dare

7 nono vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius: deus fortis: princeps futuri seculi: princeps pacis. vniuersis enim his nominibus quodammodo prenotatur et figuratur nomen Iesus quod est significatiuum nostre salutis. In eo enim quod dicitur emanuel: quod interpretatur nobiscum. designatur causa nostre salutis que est unio diuine et humane nature in persona filii dei: per quam actus est ut deus esset nobiscum princeps. In eo vero quod dicitur voca nomen eius accelera spolia detrahe festina predicare: designatur a quo nos saluabit: quoniam a diabolo cuius spolia abstulit. vnde Colosenses. i. spoliatus principatus et potestates tradidit confidenter. In eo vero quod dicitur vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius: princeps futuri seculi: princeps pacis: designatur via et terminus nostre salutis in quantum mirabili in diuinitatis consilio et virtute ad hereditatem futuri seculi perducimur vbi erit perfecta pax filiorum dei sub ipso principe deo. Nomen igitur Iesu gloriosus et omnique cultu dignissimum nomen quod cecis dedit visum: surdis auditum: claudis gressum: sermonem mutis: vitam mortuis: totaque diaboli potestatem in obsessis corporibus effugauit. Nomen cui omne genua flectendum est: nomen in quo solum nos oportet saluos fieri: nomen vti que quod est super omne nomen. Non decuit ut Origenes inquit primum ab hominibus appellari: nec ab eis afferri in mundum. Unde significatur euangelista subintulit quod vocatum est ei ab angelo priusquam in utero perciperetur. Huius quoque nominis ut venerabilis Beda presbyter ait: Electi sua spirituali circumcissione princeps existere gaudent. Quatenus ut a christo christiani: ita a Iesu. i. saluatore saluati vocentur et sint. Hoc itaque et rei et nominis munus spirituali circumcissione: cuius laus non ex hominibus sed ex deo est intenti: persequamur singuli declinantes mala: rectaque sectantes: memores propheticæ monitionis circumcidimini domino et auferite preputium cordium vestrorum: ut vbi tempus nostre dissolutionis ingruerit: non ut Sichemite falso circumcisi pereamus: sed vera ac spirituali circumcissione mundati et a Iesu saluatore saluati patriam vere promissionis ingressi eterna beatitudine gloriemur. Amen.

Este
Torcel
dno J
xx. me

Mull
tius
labio
tare co
no san
olim i
dno n
trans
quo oc
concil
mund
sentire
scz d
aposto
dicati
enim
regni
tutus
re the
bet in
diato
phor
ouesq
cens
buit
Siqu
dotur
subic
tia ve
mini
rta i
salut
fati r